het poelaertplein

Tweemaandelijks informatieblad • Gerechtelijk jaar 2019-2020
26ste Jaargang • Nr 2 januari 2020
P 701328 • Afgiftekantoor: Charleroi X

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP
bij de balie te Brussel

VERSLAG OPENINGSREDE
'WANNEER SORRY REEDS EEN BEGIN IS'

FOTOREPORTAGE
GALABAL

HERDENKING
STAFHOUDER BRAFFORT: MOED EN ZELFOPOFFERING TIJDENS WO II

ACTIVITEITENKALENDER
PERMANENTE VORMING EN CULTUUR

2/
2019-
2020

PERMANENTE VORMING

De permanente vormingen van het VPG gaan telkens door op dinsdag van 12u tot +/- 14u in de lokalen van het Ministerie van Justitie, Waterloolaan 115, 1000 Brussel.

Er wordt bij aankomst een drankje en broodjes voorzien.

Per opleiding worden 2 juridische punten toegekend.

€

- Stagiair-leden betalen 15 EUR
- Leden 25 EUR
- Niet-leden 55 EUR

Meer informatie over de inschrijvingsmodaliteiten en abonnementsformules op onze website: www.vlaamspleitgenootschap.be

Dinsdag 06/02/2020
Public Speaking: hoe impactvol spreken en verbinding maken met je publiek
Stefanie Van Moen
Fueled by Steve Legal -
Gratis deelname

Dinsdag 11/02/2020
De advocaat als empirisch ondernemer
Hugo Lamon (Lamon Law)
Inclusief boek
Afwijkende deelnameprijzen

Dinsdag 03/03/2020
Optimaliseer uw kantoor door efficiënt dossierbeheer en slim opzoekwerk
Kenny Gastmans en Eric Heylen
Wolters Kluwer - Gratis deelname

Dinsdag 17/03/2020
Mededingingsrecht
Hendrik Viaene (Deloitte Legal)

Dinsdag 24/03/2020
Insolventierecht
Arie Van Hoe (NautaDutilh)

Dinsdag 28/04/2020
Schijnzelfstandigheid: schijnprobleem of echte risico's
Dylan Casaer
(ODC advocaten)

Dinsdag 12/05/2020
Vennootschapsrecht
Matthias Wauters
(Eubelius, KU Leuven - Campus Brussel)
en
Christophe De Backere
(Eubelius, KU Leuven - Campus Brussel en U.Hasselt)

Dinsdag 09/06/2020
Voorlopige maatregelen in het intellectueel eigendomsrecht
Kristof Roox
(Crowell & Moring)

Dinsdag 23/06/2020
Procedurele excepties: een praktijkgerichte bloemlezing
dr. Sven Sobrie
(Omega Law, KU Leuven)

Woord van de Voorzitter

Mooie vooruitzichten voor 2020

Maria-Clara Van den Bossche

Geachte confraters,

De scheurkalender van het gerechtelijk jaar is al één derde dunner geworden en daarmee zijn we bij het tweede nummer van het Poelaertplein aanbeland.

We kijken tevreden terug naar de voorbije activiteiten. U was talrijk aanwezig op de eerste permanente vormingen en ook onze eerste twee afterworks in samenwerking met de VIBkes – in de Spirito en in de Mirano – waren een groot succes. Deze worden zeker vervolgd in 2020.

Op 28 oktober 2019 heeft onze balie stafhouder Louis Braffort plechtig herdacht in de plechtige zittingszaal van het Hof van Cassatie. Ook ons bestuur was aanwezig bij dit belangrijk moment en mocht daar uittreksels voorlezen uit brieven van stafhouder Braffort aan de militaire bevelhebber in Brussel, generaal von Falkenhausen. U kan het verhaal van de moedige stafhouder verderop in dit nummer lezen.

Op 22 november 2019 vond de traditionele openingszitting plaats in de plechtige zittingszaal van het hof van beroep en deze werd feestelijk voortgezet met het galadiner en dansfeest in Tour & Taxis. Tot onze grote vreugde mochten wij dit jaar opnieuw een 1000-tal advocaten ontvangen voor het feest. Wij hebben veel positieve feedback ontvangen en hopen oprecht dat u ervan genoten heeft.

Op de tafels kon u een flyer vinden over het sociaal project waarvoor wij ons dit jaar in het bijzonder willen inzetten: iPeace Belgium vzw. U leest meer over dit initiatief op pagina 9.

We blikken enthousiast vooruit naar de komende evenementen op de agenda zoals de pleitwedstrijd (18/02), de komende permanente vormingen en onze jaarlijkse studiedag (15/05). Onze commissie cultuur heeft ondertussen ook een mooie agenda in elkaar gebokst, met culturele hoogstandjes zoals tentoonstellingen van Claude Monet en Keith Haring.

Ik hoop jullie in 2020 opnieuw te mogen verwelkomen op onze activiteiten.

Maria-Clara Van den Bossche
Voorzitter Vlaams Pleitgenootschap 2019-2020

Word lid van het Vlaams Pleitgenootschap en geniet van de vele ledenvoordelen!
➔ www.vlaamspleitgenootschap.be/lidmaatschap

Colofon

Verantwoordelijke uitgever: Maria-Clara Van den Bossche, vzw Vlaams Pleitgenootschap bij de balie te Brussel
Poelaertplein 1 - 1000 Brussel - *info@vlaamspleitgenootschap.be*
KBO nr. 0408.508.372

Realisatie: All About Content, www.aacontent.be
De redactie bestaat uit: Cecile Kenis en Karin Vanhoof
Fotografie: Karel Duerinckx, Cecile Kenis en Sam Lino
Redactie afgesloten op 13.01.2020
Publiciteitsregie: All About Content, www.aacontent.be

Bijdragen, opmerkingen, suggesties?

Poelaertplein@vlaamspleitgenootschap.be

Ereleden 2019-2020

Theo De Beir, Jean-Pierre Fierens, Auguste Gooris, Dirk Lambrecht, Luc Panis, Alex Tallon, Karel Van Alsenoy, Hugo Vandenberghe, Tim Vermeir

Over wetgeving die alternatieve geschillenoplossing aanmoedigt: *'wanneer sorry reeds een begin is'*

"Why can't we talk it over?
Oh, it seems to me
sorry seems to be the hardest word"

(Elton John, 1976)

OPENINGSREDE

Zo'n anderhalf jaar geleden verscheen de Wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing (de zogenaamde 'waterzooi-wet'). Met deze nieuwe regelgeving beoogde de Belgische wetgever het gebruik van alternatieve methoden van conflictoplossing (ADR) te stimuleren. Zo kreeg de rechter nieuwe hulpmiddelen in handen om partijen aan te zetten om hun conflict minnelijk af te handelen. Daarnaast werden er bijkomende informatieplichten ingevoerd, net zoals een volledig nieuwe techniek (collaboratief onderhandelen).

Hoewel de waterzooi-wet ontegensprekelijk een belangrijke stap was, komt deze niet tegemoet aan bepaalde noden van rechtzoekenden. Zo is er het voorbeeld van de ongevallen in het verkeer of in de medische sector waarbij mensen een kostbaar iemand verliezen. Hoewel benadeelden dan vaak verklaren geen juridische strijd te willen aangaan en louter op zoek te zijn naar een verklaring of enig gehoor, volgt er in de meeste gevallen toch een juridische procedure. Die procedures nemen dikwijls meerdere jaren in beslag, zonder dat de benadeelden de antwoorden krijgen waar zij naar op zoek zijn. Tevergeefs hopen zij dat de tegenpartij enig gevoel van spijt of medeleven zou laten zien.

Tijdens de openingszitting reflecteerde de openingsredenaar Mr. Wannes Vandenbussche samen met de toehoorders over één mogelijke oplossing om aan de voorgaande problematiek tegemoet te komen. Dat is het aannemen van wetgeving die schadeveroorzakers in privaatrechtelijke context wil aanzetten tot het tonen van empathie, het erkennen van misstappen en het aanbieden van verontschuldigingen (de zogenaamde 'verontschuldigingswetgeving'). Concreet omvat dergelijke wetgeving een aantal bepalingen die de nadelige rechtsgevolgen van het aanbieden van verontschuldigingen en het erkennen van schuld afzwakken of zelfs uitschakelen. Dit gebeurt voornamelijk door een aanpassing van het bewijsrecht. Zo kan een schuldbekentenis of verontschuldiging niet langer naar voren worden gebracht als bewijs van een tekortkoming of nalatigheid.

Het aannemen van een wet die de juridische gevolgen van verontschuldigingen uitschakelt, is helemaal geen utopie of absurd idee. Dit soort wetgeving bestaat al in verschillende landen. De eerste verontschuldigingswet werd in

Openingsredenaar Mr. Wannes Vandenbussche tijdens de Plechtige Openingszitting van het 129ste werkingsjaar

1986 aangenomen in Massachusetts in de VS. Sindsdien heeft dit type wetgeving zich over een groot deel van de Angelsaksische wereld verspreid.
In de loop der jaren hebben meer dan 40 Amerikaanse deelstaten, Engeland en Wales, alle territoria in Australië en de meeste Canadese provincies een verontschuldigingswet uitgevaardigd. De wijziging van het Ierse aansprakelijkheidsrecht in 2015, de Schotse verontschuldigingswet in 2016 en de verontschuldigingsverordening van Hong Kong in 2017 zijn de meest recente voorbeelden.

De continentaal-Europese rechtssystemen zijn een opmerkelijke blinde vlek in dit steeds uitdijende landschap. Niettemin staat dit type wetgeving door zijn aanwezigheid in Engeland en Wales, Schotland en Ierland als het ware klaar om het Kanaal over te steken. Vandaar dat de openingsredenaar zich afvroeg of België niet het volgende land zou kunnen (of moeten) zijn dat zo'n wetgeving aanneemt, als pionier in de continentaal-Europese rechtstraditie.

Mr. Vandenbussche lichtte vooreerst toe wat verontschuldigingswetgeving precies inhoudt. Zijn analyse van het wettelijk kader in de verschillende jurisdicties wereldwijd leerde hem dat de wetgeving sterk varieert van land tot land. Ten eerste verschilt de definitie van verontschuldiging. Waar sommige stelsels enkel uitingen van medeleven of spijtbetuigingen beschermen, de zogenaamde *'partial apologies'* (zoals in meerdere Amerikaanse deelstaten), zijn de regels in andere stelsels ook van toepassing op schuldbekentenissen of erkenningen van aansprakelijkheid, de zogenaamde *'full apologies'* (zoals in de meeste Canadese provincies). Daarnaast beïnvloedt verontschuldigingswetgeving in de eerste plaats de werking van het bewijsrecht (door verontschuldigingen uit te sluiten als bewijs, door te bepalen dat zij geen buitengerechtelijke bekentenis uitmaken of door te stipuleren dat zij niet relevant zijn bij de beoordeling van aansprakelijkheid). In bepaalde landen wijzigt deze wetgeving ook bepaalde materiële rechtsregels (door te bepalen dat een verontschuldiging niet kan leiden tot verval van een verzekeringsdekking, geen verjaringsstuitende erkenning vormt of geen eenzijdige belofte tot betalen kan uitmaken). Ten derde varieert ook het toepassingsgebied (medische ongevallen, alle mogelijke schadegevallen of alle civielrechtelijke procedures). Ten slotte gaat het soms over *'stand-alone'* wetgeving (zoals in Schotland en Hong Kong), terwijl het in andere systemen gecodificeerd is als onderdeel van het aansprakelijkheids- of het bewijsrecht.

Toen de openingsredenaar terugkeek naar de ontstaansgeschiedenis van dit juridische fenomeen, stelde hij inderdaad vast dat deze wetgeving is ingevoerd vanuit de nood aan juridische bescherming voor verontschuldigingen, althans in de Anglo-Amerikaanse rechtstraditie. Potentieel aansprakelijke partijen willen de garantie dat hun excuses niet tegen hen zullen worden gebruikt in een latere juridische procedure. Dat is mogelijk omdat verklaringen afgelegd buiten de rechtbank door de verwerende partij een uitzondering vormen op de *'rule against hearsay'*. Benadeelden aan wie excuses waren gericht, kunnen deze dus naar voren brengen als bewijs van een fout of tekortkoming. Zij vormen geen afdoende bewijs, maar zijn niettemin bruikbaar als bewijs. Verontschuldigingswetgeving heeft dus als doelstelling om dat te verhinderen.

Vervolgens stond Mr. Vandenbussche stil bij de mogelijke meerwaarde van het aanmoedigen van verontschuldigingen en schulderkenningen via wetgeving. Het succes van verontschuldigingswetgeving als ADR-instrument steunt eigenlijk op twee assumpties. Ten eerste gaat men ervan uit dat als een rechtssysteem verontschuldigingswetgeving uitvaardigt, partijen vlugger geneigd zullen zijn om hun excuses aan te bieden. Ten tweede, eenmaal verontschuldigingen zijn geuit, zouden partijen vlugger openstaan voor een mogelijke schikking. Heel wat empirisch onderzoek lijkt deze twee vooronderstellingen – en dus het succes van verontschuldigingswetgeving – te staven, hoewel er soms ook geluiden in de andere richting zijn.

Bij het aansnijden van de centrale vraag van de rede, namelijk de mogelijke invoering van verontschuldigingswetgeving in het Belgische recht, maakte de openingsredenaar een onderscheid tussen de noodzaak, de inpasbaarheid en de wenselijkheid.

Hoewel er in België geen *'rule against hearsay'* of uitzonderingen daarop bestaan, toont een analyse van rechtspraak en rechtsleer aan dat verontschuldigingen en schulderkenningen in het Belgische recht wel degelijk op tweeërlei vlak juridische gevolgen kunnen teweegbrengen. In de eerste plaats komen de erkende feiten in aanmerking als een buitengerechtelijke bekentenis. Ten tweede als een verbintenis uit eenzijdige wilsuiting, waarbij een engagement tot schadeloosstelling wordt aangegaan. Daarnaast is er nog een belangrijk rechtspsychologisch argument. Volgens Amerikaans onderzoek zouden magistraten, net zoals juryleden,– zonder dat zij zich daarvan bewust zijn – een persoon vlugger aansprakelijk stellen als zij weten dat die persoon zijn verontschuldigingen heeft aangeboden. Het is immers een intuïtieve reactie om aan te nemen dat iemand die zijn excuses aanbiedt, wel degelijk verantwoordelijk is voor het schadegeval.

Op het vlak van de inpasbaarheid stelde Mr. Vandenbussche vast dat verontschuldigingen geen volledige *'xenos'* zijn in de Belgische rechtstraditie. Iedereen kan zich historische excuses van Belgische politici herinneren voor fouten gemaakt in het verleden. Daarnaast duiken verontschuldigingen soms ook op als remedie voor bepaalde schade. Zo kunnen in het jeugdrecht minderjarigen die vervolgd worden door het openbaar ministerie voor een als misdrijf omschreven feit aan de rechtbank een geschreven project voorleggen, dat onder meer de verbintenis kan omvatten om schriftelijke of mondelinge verontschuldigingen aan te bieden (art. 37 ; § 2ter, 1° Jeugdbeschermingswet). Verder bestaat er in het Belgische recht al een bepaling die opmerkelijke gelijkenissen vertoont met een verontschuldigingswet. Artikel 149, tweede lid Wet Verzekeringen luidt als volgt: *'Het erkennen van feiten of het verstrekken van eerste geldelijke of medische hulp door de verzekerde kunnen voor de verzekeraar geen grond opleveren om zijn dekking te weigeren'.* Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat deze bepaling is ingevoerd als reactie op clausules in polissen die de aansprakelijkheidsverzekeraar van dekking vrijstelden wanneer de verzekerde bepaalde toegevingen of erkenningen had gedaan zonder akkoord van de verzekeraar. De meest prominente vorm van verontschuldigingswetgeving gaat echter over het ontoelaatbaar maken van excuses als bewijs. Dat is iets waar continentaal-Europese rechtsstelsels minder vertrouwd mee zijn dan Angelsaksische landen. Niettemin is het nastreven van beleidsmotieven via ontoelaatbaar bewijs geen volledig onontgonnen terrein in het Belgische recht. In het burgerlijk procesrecht is er art. 1728, §1 Gerechtelijk Wetboek, naar luid waarvan: *'de documenten opgemaakt en de mededelingen gedaan in de loop van en ten behoeve van een bemiddelingsprocedure [...] niet toelaatbaar [zijn] als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis'*. Achterliggende doelstelling is dat partijen in volledige transparantie en zonder enige remming een bemiddelingssessie zouden aanvatten. Soortgelijke beleids-

doelstelling (volledige openheid) is te vinden in het strafrecht, onder meer in art. 216 Sv. over de voorafgaandelijke erkenning van schuld (*'guilty plea'*), art. 216bis over de minnelijke schikking in strafzaken, in art. 216/5 over de spijtoptantenregeling en in art. 216ter over de strafbemiddeling.

Ten slotte argumenteerde de openingsredenaar dat een verontschuldigingswet ontegensprekelijk een aantal voordelen heeft. Het creëert duidelijkheid over de juridische gevolgen van excuses en schulderkenningen. Het kan risicoaverse advocaten over de streep trekken. Het symboliseert de verdere paradigmaverschuiving van een traditioneel rechtbankmodel naar een dialoog tussen partijen. Het kan benadeelden naast een louter monetaire vergoeding ook een vorm van moreel herstel bieden. Het is democratisch en kostenefficiënt.

Zonder een lans te breken voor de invoering van verontschuldigingswetgeving, was de openingsredenaar deze oplossing wel degelijk genegen. Niettemin maakte hij in het slotdeel van zijn rede ook duidelijk dat hij verontschuldigingswetgeving als een belangrijke inspiratiebron beschouwt om na te denken over de weg die wij in België met alternatieve geschillenoplossing willen inslaan: Komt het wel aan de wetgever toe om de ene of andere manier van geschillenoplossing aan te moedigen of te prioriteren? Moeten keuzes voor alternatieve geschillenoplossing niet meer *evidence-based* zijn? Kunnen wij niet meer *out of the box* denken om rechtzoekenden te bieden waar zij echt naar op zoek zijn?

VPG voorzitter Mr. Maria-Clara Van den Bossche

REPLIEK VAN DE VOORZITTER

Mr. Maria-Clara Van den Bossche, Voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap, belichtte in haar repliek een aantal fundamentele vragen die we ons moeten stellen alvorens we verontschuldigingswetgeving zouden invoeren in het Belgisch recht.

De eerste vraag is of er wel effectief een noodzaak bestaat aan dergelijke verontschuldigingswetgeving in het Belgisch recht. Onderzoek van rechtspraak in zowel *common law* als *civil law* landen, toont aan dat rechtbanken over het algemeen niet gauw geneigd zijn om bewijs af te leiden uit verontschuldigingen of fout-erkennende verklaringen. Ook naar Belgisch recht zullen dergelijke verklaringen, gelet op de strenge toepassingsvoorwaarden, slechts zelden gekwalificeerd kunnen worden als een buitengerechtelijke bekentenis of als een verbintenis uit eenzijdige wilsuiting, waarbij een duidelijke wil tot schadeloosstelling vereist is. Dit suggereert dat er weinig noodzaak is aan bescherming van verontschuldigingen.

Bovendien doen de karakteristieken van ons Europees-continentaal rechtsstelsel besluiten dat excuses die tot aansprakelijkheid kunnen leiden allicht niet dezelfde bescherming behoeven als in *common law* landen. Zo wordt de aansprakelijkheid in België niet beoordeeld door een jury, maar wel door professionele rechters, die minder beïnvloed worden door nadelig bewijs zoals fout-erkennende verontschuldigingen.

Een tweede vraag is of dergelijke verontschuldigingswetgeving wel de gewenste effecten zal hebben. Een belangrijke doelstelling van verontschuldigingswetgeving is het bevorderen van buitengerechtelijke afhandeling van geschillen. De resultaten van onderzoek hieromtrent blijken echter verdeeld:

De Plechtige Openingszitting van het 129ste werkingsjaar

waar uit bepaald onderzoek effectief blijkt dat er minder claims waren in geval van excuses, blijkt uit ander onderzoek dat excuses geen enkele invloed hadden op de bereidheid om te schikken, maar enkel bijdroegen aan de immateriële genoegdoening van partijen. Amerikaans onderzoek toont zelfs aan dat er na de invoering van verontschuldigingswetgeving méér vorderingen werden ingesteld tegen dokters die hun excuses hadden aangeboden. Een andere doelstelling is de louterende werking van excuses voor slachtoffers. Indien slachtoffers echter weten dat excuses worden aangeboden omdat deze niet in rechte kunnen worden aangewend tegen de verontschuldigende dader, en mogelijks deel uitmaken van een strategie om procedures af te wenden, kan sterk betwijfeld worden of dergelijke excuses nog dat louterend effect zullen hebben voor slachtoffers.

Er kan zelfs gesteld worden dat verontschuldigingswetgeving in zekere mate contraproductief en slachtofferonvriendelijk kan zijn, in de eerste plaats omdat dergelijke wetgeving de bewijslast voor de schadelijder nog verder kan verzwaren.

Een andere belangrijke kritiek op verontschuldigingswetgeving is dat het de betekenis van een verontschuldiging vermindert en banaliseert door mensen aan te moedigen om zich te verontschuldigen zonder financieel risico. Verontschuldigingswetgeving doorbreekt het verband tussen verantwoordelijkheid nemen in woorden en in daden, tussen verbale en financiële verantwoordelijkheid.

De Voorzitter besloot dat, vooraleer we zouden overgaan tot het invoeren van verontschuldigingswetgeving, er ook aandacht besteed moet worden aan deze morele vragen en de sociale implicaties. Ze eindigde haar repliek met de volgende vraag: *'Verliezen verontschuldigingen door het invoeren van verontschuldigingswetgeving hun sacrale, confessionele waarde en worden ze een goedkope hulpbron, of krijgen ze hun uiteindelijke, praktische betekenis als instrument voor geschillenbeslechting?'*

Daarna volgde de repliek van stafhouder Peter Callens.

LAUREATEN PLEITWEDSTRIJD

Tijdens de openingszitting werden ook de prijzen uitgereikt aan de winnaars van de pleitwedstrijd van het voorbije gerechtelijke jaar.
De eerste laureaat was Mr. Younes Sebbarh, de tweede laureaat was Mr. Heleen Vangeel en de derde laureaat was Mr. Laure Verstraete.

Mr. Younes Sebbarh, de eerste laureaat van de pleitwedstrijd van het voorbije gerechtelijke jaar.

INITIATIVES FOR PEACE AND HUMAN RIGHTS

Dit gerechtelijk jaar koos het VPG een nieuw sociaal project, Initiatives for Peace and Human Rights (iPeace Belgium VZW) opgericht door een advocate aan de Balie van Brussel. Doorheen het gerechtelijk jaar zal het VPG dit goede doel steunen door het organiseren van tal van projecten en activiteiten. Stay tuned!

De moederorganisatie, Initiatives for Peace and Human Rights (iPeace Rwanda) is in 2001 opgericht door advocaten aan de Balie van Kigali, met twee missies: het promoten van het onderwijs inzake mensenrechten en het verbeteren van de toegang tot justitie voor kwetsbare individuen.

Sinds 2013 organiseert iPeace jaarlijks een vijfdaags opleidingsprogramma voor rechtenstudenten van de universiteiten in de Grote Merenregio in Afrika (Rwanda, DRC, Burundi, Kenia, Tanzania en Oeganda) om het universitair onderwijsprogramma op het gebied van mensenrechten en internationaal humanitair recht te promoten.

Crispine Musobokelwa, studente aan de universiteit van Goma, tijdens de pleitwedstrijd

Centraal in dit programma staat de pleitwedstrijd, die met haar 8e editie in 2020 uitgegroeid is tot de grootste regionale pleitwedstrijd in Afrika met de jaarlijkse participatie van meer dan 40 universiteiten, 80 studenten en 30 internationale experts.

iPeace biedt op die manier de opportuniteit aan rechtenstudenten uit verschillende Afrikaanse landen om relevante juridische kennis en vaardigheden te verwerven inzake mensenrechten. Zij worden geïnspireerd om ideeën uit te wisselen met elkaar, professoren en andere internationale experts. De pleitwedstrijd vormt een unieke en waardevolle ervaring tijdens hun universitaire studie waardoor zij hun persoonlijke en professionele opportuniteiten kunnen vergroten.

> *"Het Grote Merengebied trainingsprogramma helpt ons niet alleen bij onze opleiding maar het leert ons ook levenslessen. Het toont ons hoe we in teamverband kunnen werken, we leren elkaar beter te begrijpen en we doen kennis op van praktijkexperten. Het verenigt verschillende levensaspecten in één plaats op enkele dagen en dat is geweldig."*
> Deelnemer van de Mzumbe universiteit te Tanzania

Daarnaast richtte iPeace een mobiele Legal Aid Clinic op in de zuidelijke districten van Rwanda waarbij gratis juridisch advies verleend wordt aan kwetsbare individuen afkomstig uit afgelegen gebieden. Dit betreft voornamelijk advies inzake familie- en landrecht, als gevolg van de genocide van 1994. iPeace wil op die manier de kloof tussen deze groep mensen en de toegang tot het rechtssysteem overbruggen.

iPeace gelooft dat elke persoon zijn of haar rechten moet kennen

Ben je het daarmee eens en draag je graag je steentje bij of wens je meer informatie over vrijwilligerswerk, stuur dan zeker een e-mail naar info@vlaamspleitgenootschap.be

Kijk ook op de website voor meer informatie: https://www.iphr-ipdh.org/

In samenwerking met: iPeace Rwanda, USAID, ICRC, the Swiss Federal Department of Foreign Affairs, GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit), Genève stad, Paul Reuters Funds, Vrije Universiteit Brussel, Universiteit van Utrecht, Société Québécoise de Droit International, Pro Victimis Foundation en de Stichting Initiatives for Peace and Human Rights. iPeace Belgium VZW werd opgericht door Olivia Vansteelant (advocaat aan de Balie van Brussel), Nele Roekens (juriste bij Unia) en Ezéchiel Amani Cirimwami (Ph.D in internationaal recht aan de VUB en UCL, Research Fellow at Max Planck Institute Luxembourg).

Galadiner & Dansfeest

Voor het galadiner ter gelegenheid van de opening van het 129e werkingsjaar ging het VPG op zoek naar een nieuwe geschikte locatie voor de meer dan duizend aanwezigen. Deze werd gevonden in The Sheds op de Tour & Taxis site. Met veel ruimte, genoeg parkeergelegenheid en een goeie akoestiek was dit dé ideale setting voor het diner en feest.

Wie na de rijkelijke aperitiefhapjes nog wat plaats overhad kon zich tegoed doen aan het voorgerecht van ravioli van gambero rosso in bouillon van eekhoorntjesbrood, gevolgd door gevulde kwartel met snijbiet, raapjes geglazuurd met hazelnootolie en zwarte pepersaus. Het originele dessert bestond uit citrus, venkel en kardemom roomijs.

De band The Bowtie Collective trapte het dansfeest af met hun aanstekelijke covers, waarna DJ e-Minded het overnam en de gasten zich tot de vroege uurtjes konden uitleven op de dansvloer. *(CK)*

Stafhouder Braffort: moed en zelfopoffering tijdens de Tweede Wereldoorlog

Op 28 oktober herdacht de balie de Brusselse stafhouder Louis Braffort. 75 jaar geleden werd de oorlogsstafhouder met vier kogelschoten in de nek vermoord door rexisten. Hij stierf omdat hij zich geregeld verzette tegen de Duitse bezetter en opkwam voor de advocatuur en voor de rechtsstaat. Wij staan er te weinig bij stil dat wij het geluk hebben ons beroep vandaag de dag in alle vrijheid te kunnen uitoefenen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog legde de bezetter de balie allerlei maatregelen op: de Orde mocht geen verkiezingen meer houden, Joodse advocaten mochten het beroep niet langer uitvoeren, advocaten en magistraten werden beperkt in hun beslissingsvrijheid, advocaten werden gegijzeld, gevangen genomen en ter dood veroordeeld. Stafhouder Braffort is het toonbeeld van moed en doorzettingsvermogen in één van de donkerste periodes in de geschiedenis van de balie en van de mensheid. Deze tekst is een bewerking van de toespraak van stafhouder Peter Callens ter gelegenheid van de herdenking van stafhouder Braffort. ***(CK)***

Louis Braffort werd geboren op 14 augustus 1886, in een zeer katholiek gezin in Villers-sur-Semois, in de streek van Virton. Hij studeerde rechten aan de Katholieke Universiteit te Leuven, waar hij met de grootste onderscheiding afstudeerde in 1910. Na zijn studies vatte hij zijn stage aan als advocaat aan de Brusselse balie.

Hij specialiseerde zich in het strafrecht en deed stages in het buitenland, onder meer in Parijs, in Berlijn – hij sprak vloeiend Duits – en in Amsterdam.

Reeds in 1919 werd Mr. Braffort benoemd tot hoogleraar strafrecht aan de Leuvense universiteit. Hij stond aan de wieg van de faculteit criminologie. Hij combineerde het lesgeven aan de rechtsfaculteit met zijn drukke advocatenpraktijk. In 1920 trad hij in het huwelijk; hij werd vader van drie dochters. Op 4 juli 1939 werd hij verkozen tot stafhouder van de Orde van advocaten te Brussel. Hij werd herkozen toen de oorlog pas uitgebroken was in 1940, en opnieuw voor een derde mandaat in 1941. De Duitse bezetter verbood de verkiezingen van de Orde in 1942. Op verzoek van de raad van de Orde bleef Louis Braffort aan als stafhouder, en dit tot aan zijn tragische dood in 1944.

Aan zijn collega's in de raad van de Orde zei Braffort, die vervuld was van de gedachte dat wanneer men de eer gekregen heeft de leiding uit te oefenen, men de leidersplaats niet verlaat in volle strijd: *"Je ne m'en irai pas, celui qui nécessairement me succèdera pourrait être frappé à ma place."*

Verzet tegen de bezetter

Tot vijfentwintig keer toe is hij tussengekomen bij de militaire gouverneur die namens de bezetter over België regeerde; generaal Alexander Freiherr von Falkenhausen. Ervan overtuigd dat politiek de kunst van het mogelijke is, zocht Braffort niet naar de confrontatie maar toonde hij zich een sterke en beginselvaste diplomaat met een uitstekende juridische kennis. Hij toonde in zijn demarches naar de bezetter toe uitzonderlijke moed. Hiervan getuigen de volgende voorbeelden.

Toen de Duitse overheid verordende dat Joodse advocaten vanaf 1 januari 1941 hun beroep niet meer mochten uitoefenen, protesteerde Braffort bij Falkenhausen, overigens vruchteloos. Om de Joodse confraters in bescherming te nemen stelde stafhouder Braffort op 6 december 1940 voor om voortaan het tableau van de Orde niet meer te publiceren, zodat de namen van de Joodse advocaten niet meer te traceren vielen. De raad van de Orde steunde het voorstel; tot het einde van de oorlog werd er in Brussel geen

Louis Braffort © KU Leuven/RV

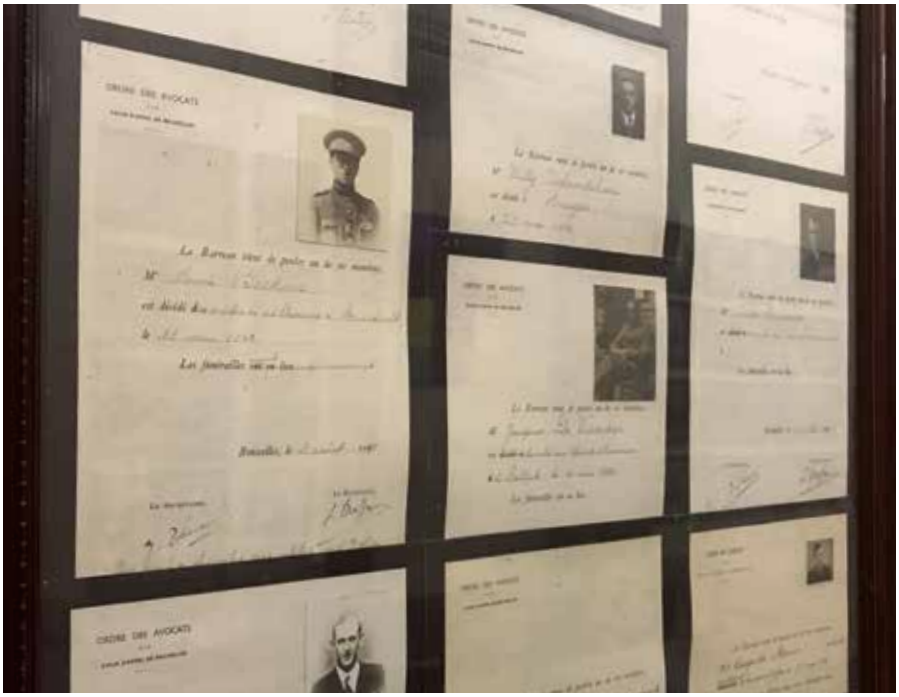

De rouwberichten in de gang van de bibliotheek van de balie

tableau meer gepubliceerd. De historici van vandaag zijn het niet eens over de effectiviteit van deze maatregel, maar dat hij blijk gaf van lef en doorzettingsvermogen, kan bezwaarlijk in twijfel getrokken worden.

Stafhouder Braffort protesteerde voorts tegen de door de Duitse overheid opgelegde dwangarbeid, waardoor talloze jonge landgenoten in de Duitse oorlogsindustrie moesten gaan werken. Hij maakte bezwaar tegen het verbod op het houden van verkiezingen aan de balie.

Hij protesteerde tegen de Duitse verordening, die de rechtbanken verbood om de nietigheid uit te spreken van de besluiten van de zogenaamde 'secretarissen-generaal', die onder toezicht van de Duitse bezetter de bestuurlijke macht uitoefenden. Met deze verordening werd onze Grondwet flagrant buiten werking gesteld[1]. Toen de raadsheren van de 6de kamer van het hof van beroep op 12 december 1942 gearresteerd werden op last van de bezetter, omdat zij in een arrest de besluiten van de secretarissen-generaal van binnenlandse zaken en volksgezondheid onwettig hadden verklaard, besloot stafhouder Braffort samen met de unanieme raad van de Orde dat het voor de advocaten verboden was nog te pleiten voor de hoven en rechtbanken, gezien de grove overtreding van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Stafhouder Braffort kwam tussen bij de Duitse bezetter voor advocaten die gearresteerd werden omdat zij de nietigheid hadden gepleit van besluiten van de secretarissen-generaal. Hij schreef generaal von Falkenhausen aan als volgt: *"L'arrestation des avocats précités met en cause l'indépendance des avocats en général. L'indépendance est le premier titre de noblesse de l'avocat. Aucun intérêt, aucune puissance ne pourront le faire consentir à en abdiquer une parcelle."*

Hij vroeg om gratie voor advocaten die ter dood waren veroordeeld en protesteerde nog tegen de wijd verspreide praktijk van de nazi-bezetter om gijzelaars te nemen en deze gevangen te zetten. Onder deze gijzelaars bevond zich een groot aantal advocaten.

Hij onderhield briefwisseling met gevangen genomen advocaten om hen moreel te steunen en contact te behouden zolang het kon.

1. Het toenmalige artikel 107 van de Grondwet: *"De hoven en rechtbanken passen de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen enkel toe voor zover zij met de wetten overeenstemmen"*, thans artikel 159.

Het fatale protest

Stafhouder Braffort protesteerde wanneer het moest. Maar toen kwam het protest dat hem fataal werd. Hij had de gewoonte om, telkens wanneer een advocaat het leven had gelaten als slachtoffer van de bezetter, een rouwbericht uit te hangen in de vestiaire van de advocaten in het Justitiepaleis. Deze berichten bleven bevestigd *ad valva*s en zijn nu nog steeds te zien in de gang van de bibliotheek van de balie.

De berichten waren een doorn in het oog van de trawanten van de nazi's. Zij zagen ze als een manifestatie van openlijke oppositie tegen de bezetter. In januari 1944 kwam een bende rexisten de rouwberichten brutaal afscheuren, waarna Braffort opdracht gaf om de berichten opnieuw uit te hangen.

De rexisten keerden terug, deze keer samen met Duitse militairen, om de rouwberichten te vernietigen voor de ogen van de met verstomming geslagen aanwezige advocaten. De bendeleider riep dat Braffort ter dood zou gebracht worden als hij zich nog tegen de bezetter zou keren.

Stafhouder Braffort protesteerde met klem tegen deze barbaarse daad. Wellicht bezegelde hij hiermee zijn lot.

Op 22 augustus 1944 om 19.15u drongen aanhangers van Rex de woning van stafhouder Braffort aan de Gérardstraat in Etterbeek binnen. Voor de ogen van zijn vrouw en dochters werd hij gedwongen om met hen mee te gaan naar hun hoofdkwartier aan het Rouppeplein. Daar was de Brigade Z van het Département Sécurité et Information (DSI), bijgenaamd de 'Gestapo van Rex', gevestigd. Wat er in de uren daarna gebeurde is niet bekend. Het stoffelijke overschot van stafhouder Braffort werd teruggevonden in Wambeek in de ochtend van 24 augustus 1944.

Stafhouder Braffort werd vermoord met vier kogelschoten in de nek. Niet door Duitsers, maar door collaborerende Belgen die meeheulden met de verspreiders van het meest sinistere gedachtengoed dat de menselijke geest ooit besmeurd heeft.

Toonbeeld van moed en idealisme

Louis Braffort heeft zijn leven gegeven voor de balie, voor de advocaten, maar meer nog, voor het recht en voor de rechtsstaat, tegen totalitarisme en onderdrukking, tegen onrecht en tegen elke vorm van arbitrair optreden. Hij is het slachtoffer geworden van barbarij.

Als er één advocaat geweest is in de geschiedenis van ons land die de moed belichaamt die nodig is om als advocaat het hoofd recht te houden in de hoogste nood, tegen de grootste intimidaties en bedreigingen in, dan is het Louis Braffort geweest. Als de balie in ons land één held gekend heeft, dan is hij die held geweest. Slechts weinigen zouden het hem nagedaan hebben. De barbaren hebben een mens gedood, maar het zijn de waarden van het slachtoffer, niet die van de daders, die vandaag overleven. Laten wij er een punt van eer van maken daarvan nooit af te wijken.

Een voorbeeld voor elk van ons

Het voorbeeld van stafhouder Braffort leert ons dat wij ons moeten blijven inzetten, elke dag opnieuw, voor de rechtsstaat, voor de advocaten en anderen die, waar ook ter wereld, onder druk gezet worden, geïntimideerd worden en gevangen gezet worden, enkel omdat zij opkomen voor de principes van de rechtsstaat, voor de vrijheden die wij vandaag een evidentie vinden (maar dat niet zijn) of omdat zij strijden tegen onderdrukking, tegen vooroordelen, tegen onrecht.

De strijd van stafhouder Braffort is nog niet gestreden, maar zijn voorbeeld blijft ons leiden. Zijn voorbeeld is dat van een niet aflatende verdediging van onze rechten en vrijheden, ondanks alle tegenspoed. Dat is de strijd waarvoor een onafhankelijke balie garant staat, gesterkt als zij is door de trots een held van het formaat van Louis Braffort onder haar leden geteld te hebben.

Peter Callens
Stafhouder Nederlandse Orde van Advocaten bij de balie te Brussel

Culturele activiteiten

Cultuur

Donderdag 23/01/2020
Claude Monet
The Immersive Experience Brussels
@ Galerie Horta

© www.expo-monet.be

Een adembenemende geluids- en lichtshow
In de Brusselse Horta Galerij kan u op een heel bijzondere wijze kennismaken met het werk van de Franse kunstschilder Claude Monet. Hij leefde van 1840 tot 1926 en geldt als een van de belangrijkste schilders van het impressionisme.

De Monettentoonstelling zorgt voor een totaalervaring en dompelt de bezoeker onder in de wereld van de kunstenaar. Meer dan 300 schilderijen van Claude Monet worden op een geanimeerde, creatieve en verrassende manier rondom het publiek geprojecteerd. De virtuele penseelstreken spreken al je zintuigen aan. Het geheel wordt gebracht op originele muziek van de Belgische componist Michelino Bisceglia.

Donderdag 13/02/2020
Debat over rechtscultuur
(ASSEMBLY CAVEAT)
@ Justitiepaleis Brussel

Een kunstinstallatie opgesteld in de vestiaire van het justitiepaleis moet het debat over intellectuele eigendomsrechten op gang trekken. De huidige stand van zaken in rechtspraak en rechtsleer zal ter sprake komen. Onze Oud-Voorzitter meester Emmanuel Verraes zal deelnemen als spreker. Aanvang van het debat 18u, einde voorzien rond 20u.

Donderdag 02/04/2020
Tentoonstelling Keith Haring @ BOZAR

© Keith Haring, 1980 © Keith Haring Foundation

Kunst van de jaren 80 die nog steeds tot de verbeelding spreekt
BOZAR brengt een grote retrospectieve met werk van de legendarische Amerikaanse kunstenaar Keith Haring. Haring is vooral beroemd om zijn iconische motieven: blaffende honden, kruipende baby's en vliegende schotels. Hij wilde 'publieke kunst' maken, die hij verspreidde via zijn Pop Shop, de media, de metro en de openbare stedelijke ruimte. Hij vond inspiratie in het abstract expressionisme, de popart, de Japanse kalligrafie en het werk van New Yorkse graffitikunstenaars. Deze unieke tentoonstelling is georganiseerd door Tate Liverpool in samenwerking met BOZAR - Paleis voor Schone Kunsten Brussel en Museum Folkwang, Essen.

21/05/2020 – 24/05/2020
CITYTRIP

Dit jaar organiseert het VPG opnieuw een citytrip. De bestemming houden we voorlopig nog even geheim, maar dat het een boeiende vierdaagse wordt, kunnen we nu al bevestigen. Hou dit verlengde weekend dus alvast vrij in je agenda. Je verneemt er binnenkort alle details over via de website en per mail.

Donderdag 28/05/2020:
Koningin Elisabethwedstrijd 2020 piano
@ Flagey, Brussel

Maak één van de zes finaleconcerten mee
De Koningin Elisabethwedstrijd organiseert van 4 tot 30 mei 2020 een wedstrijd voor pianisten. Deze wedstrijd is bedoeld voor vergevorderde muzikanten die klaar zijn om aan een internationale carrière te beginnen. Op 28 mei horen we twee van de twaalf finalisten die samen met het Brussels Philarmonic o.l.v. Stéphane Denève concerteren. Ze zullen elk een concerto van hun keuze uitvoeren, evenals het onuitgegeven werk dat speciaal voor deze pianowedstrijd is geschreven.

UIT VOORZORG ... NU DENKEN AAN LATER

MET HET VRIJ AANVULLEND PENSIOEN VOOR ZELFSTANDIGEN (VAPZ)
EN DE PENSIOENOVEREENKOMST VOOR ZELFSTANDIGEN (POZ)

VOORZORGSKAS
voor advocaten, gerechtsdeurwaarders
en andere zelfstandigen
1951 65 2016

ONTDEK ONZE PENSIOENPRODUCTEN
VOOR ADVOCATEN, GERECHTSDEURWAARDERS
EN ANDERE ZELFSTANDIGEN

Hebt u vragen of wenst u een gepersonaliseerd voorstel,
mail gerust naar info@vkag.be of bel naar 02 534 42 42

GULDEN VLIESLAAN 64, B-1060 BRUSSEL - INFO@VKAG.BE - WWW.VKAG.BE

IBP toegelaten op 30/07/2007 onder nr. 55002